

**ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНИ

**ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ТУРИЗМУ
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК «ВИЖНИЦЬКИЙ»

**ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН І ЗДОРОВ'Я ЖИТЕЛІВ
МІСЬКИХ ЕКОСИСТЕМ
Горбуновські читання**

(м. Чернівці, 5-6 травня 2016 року)

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Чернівці

«Місто»

2016

НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ АНТРОПОГЕННИХ ФАКТОРІВ НА РУДЕРАЛЬНІ ВИДИ РОСЛИН

К.Ю.Яворенко

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

кафедра гігієни та екології

58002, Чернівці, Театральна пл.2

E-mail: himik1994@i.ua

Nowadays human's activity has a negative effect on plants and animals. This paper analyzes the influence of anthropogenic factors specifically for ruderal species.

Антропогенно трансформовані території в Україні займають близько 80% її площі. Зміни у складі флори, що відбуваються внаслідок дії антропогенних факторів, а також зміни життєвої стратегії антропохорно занесених видів часто призводять до корінних перетворень фітоценозів. Систематичні регіональні дослідження рудеральної флори сприятимуть уточненню її видового складу, а всебічний аналіз – виявленню закономірностей її формування, що є цінним матеріалом для розробки прогнозу розвитку флори під впливом антропогенного чинника.

Сучасний рівень впливу людини на довкілля призводить до того, що умови для виникнення рудеральних фітоценозів у різних географічних зонах стають сприятливішими. Угруповання, сформовані рудеральними видами, здатні опанувати місця, недоступні навіть для зональних угруповань. Рудеральні фітоценози є результатом розвитку піонерних угруповань, функціонування яких на порушених субстратах часто є необхідним етапом демутації

Гемерохори, тобто види, що потрапили на дану територію внаслідок втручання людини, нині трапляються все частіше, а подекуди починають визначати рослинний покрив, займаючи значне положення. Джерелами розселення гемерохорів є переважно населені пункти.

Агріофіти – також досить велика категорія рудеральних видів, які переселяються лише за допомогою людини (деякі види роду *Xanthium L.*) і забезпечують собі лише тимчасове панування у середовищі генетично поліморфних видів та у флористично багатих районах, де окремі види мають слабку конкурентоспроможність унаслідок високої спеціалізації.

Парадоксом рудеральних угруповань є надзвичайна чутливість до локальних умов у межах одного екотопу (наприклад, на звалищах, відвалах різних порід, біля шляхів тощо) і толерантність до змін типів ґрунтів.

При антропогенній дії формування видового і родового складу багато в чому залежить від історичних і локальних факторів, а з підвищенням рангу таксонів роль цих факторів зменшується, а роль екологічних складових антропогенного флорогенезу зростає.

Флорокомплекси повністю трансформованих екотопів представлені такими екофітонами: рудеральним, насипних земель, рудералізованих насипів, оброблюваних земель, посівів багаторічних трав.

Таким чином, рудеральні екотопи характеризуються значним антропогенним навантаженням, забрудненням атмосфери та ґрунтів, часто – сухістю та оліготрофністю ґрунтів. Це території прижитлових засмічених ділянок, закинутих садиб зі зруйнованими будівлями, цвинтарів, будівельних майданчиків, промислових підприємств, смітників, звалищ, ярів та еродованих схилів між забудовами, порушених унаслідок будівництва ділянок, придорожніх насипів автошляхів та залізничних колій та природних скотопів, які знаходяться під сильним антропогенним впливом і невинно деградують. Займаючи такі екотопи, рудеральна рослинність формує на них специфічні флорокомплекси, які відрізняються своєрідністю видового складу угруповань, адаптованих до порушених умов. Ці угруповання часто полідомінантні.